

Adatok az Opus Dei-ről

1. Josémariá Escrivá 2002-es szentté avatása lendületet adott az Opus Dei-nek. Most olyan egyházi vezetők is feléje fordulnak, akik korábban inkább tartózkodóan álltak szemben vele. Például Lehman és Sterzinsky bíboros. Átvesszik azt a fennkölt önarcképet, amellyel a szervezet „teljesen és kizárólagosan természetfölöttiként, szellemiként és apostoliként” ábrázolja önmagát és új szentjét. Azaz, hogy az Opus Dei alapítóját egyoldalúan a II. Vatikáni Zsinat előfutáraként állítják be, háttérbe szorul e csoportosulásnak az a fáradozása, hogy célratörő cselekvéssel meghódítsa a társadalmi és az egyházon belüli hatalom bástyáit. Az Opus Dei számára ez nagy előnnyel jár: Minél kevésbé kerül nyilvánosságra hatalma, minél kevésbé írják le vagy kérdőjelezik meg azt, annál kisebb ellenállással szerezheti meg és használhatja ki.

2. Nem kevés európai keresztény aggódik egyházának változatlan fennmaradásért. Emögött gyakran a bizonytalanságtól való, még alapvetőbb félelem rejlik. Különösen az egyre bonyolultabb világnak kiszolgáltatott fiatalok keresnek világos mércéket, sőt fekete-fehér mintákat, amelyek révén szeretnének elfutni a sokféleség elől, hogy ily módon birkózzanak meg a választás és a döntés nehézségével. Az Opus Dei uniformizáltan látja a világot és az egyházat. Világos irányvonalaik vannak, és vak engedelmisséget követel. Mivel szervezetileg zártan lép fel, elbűvöli azokat a katolikus keresztényeket, akiknek fontos, hogy az egyház világnézetileg zárt és ütőképes legyen – legyen szó akár egyházi vezetőkről, akár laikusokról. Ettől is nő a hatalma.

3. Mindazonáltal Németországban csak kevésbé tudott elterjedni Escrivá műve. Eredeti határait alig lépte át. (Bár nem szabad lebecsülni, hogy az említettek kivül fontos szimpatizánsa például Meisner kölni bíboros, Wetter müncheni bíboros, Ratzinger kúriális bíboros vagy Habsburg Ottó, és olyan bankokkal-cégekkel áll közeli kapcsolatban, mint a Dresdner Bank, a Bayerische Vereinsbank, a Thyssen/Krupp, a Bayer Leverkusen vagy a Volkswagen.)

Bár 1946-ban Rómába helyezte át központját, mégis spanyol maradt. A legfontosabb vezetők és a tagok szinte fele spanyol. Tagjainak további 20%-a Latin-Amerika spanyol meghatározottságú országaiban él. Különösen erős a részesedése Mexikóban, Latin-Amerika alighanem leginkább spanyol országában. Ezzel szemben a portugál irányultságú Brazíliában lakik Latin-Amerika kb. minden második katolikusa, de itt csak mintegy 1000 tagja van az Opus Dei-nek. A maradék 30% két harmada, tehát összesen 20% a nem spanyol jellegű, de katolikus államokban található: Portugáliában és Írországban, a Fülöp-szigeteken és különösen Olaszországban. Az Opus Dei-tagok maradék 10%-a a kereszténység által befolyásolt államokban működik. Afrika és Ázsia nagy részén, de Oroszországban sincs jelen az Opus Dei.

4. Az Opus Dei olykor nemzetközi befolyást tud gyakorolni a katolikus országokra, különösen szülőhazájára, Spanyolországra. Erre volt példa a 1990-es évek közepén néhány, az Opus Dei által befolyásolt kormány összejártsága az ENSZ által szervezett kairói népesedési konferencián, és az ugyancsak ENSZ-szervezésű nőkonferencián Pekingben. Aktuális példa volt az iraki háború, amelyben Spanyolország – amelynek hadügyminisztere és külügyminisztere az Opus Dei-hez tartozik! – a George Bush vezette katonai megszállás oldalára állt. Átfogó társadalmi vonatkozásai vannak az „Isten népének egyháza” elleni latin-amerikai harcoknak is, amelybe Opus Dei-tag püspökök is bekapcsolódtak.

Viszont a nem spanyol, különösen a nem katolikus államokban többnyire csekélyebb az Opus Dei befolyása, mint ahogy sokszor találgatják. Az egyháziasság visszaesésével még csökken is.

Ennek ellenére a szervezet számára igen fontos, hogy jelen legyen a felekezeti vegyes, ill. a nem katolikus országokban, különösen Európa gazdag országaiban. Mert a különféle egyházi intézmények és alapítványok tagjaitól, munkatársaitól és szimpatizánsaitól, az ipartól és a nemességtől, egyes településektől és államoktól, s olyan nemzetek feletti intézmények-

től, mint az EU vagy az UNESCO, milliárdos összegeket kap, amelyeket aztán bevethet intézményeinek fenntartására, szervezetének további kiépítésére az ún. harmadik világban és Kelet-Európában, hatalmának kiterjesztésére és egyházpolitikai céljainak keresztülvitelére.

5. Az Opus Dei egyházi hatalmát részben a vatikáni koordináták magyarázzák: A Szentszék politikáját erősen meghatározza olasz „hazája”, illetve Spanyolországra és Latin-Amerikára vetett tekintete. Bizonyos vatikáni erők úgy építenek erre a mozgékony hadtestre, mint rabzsolgáikra, akik szívesen rendelkezésére állnak. Az Opus Dei személyi prelatúrává történt kinevezésével és alapítójának szentté avatásával ezt a segédcapatot más egyházi közösségek fölé emelték – mégpedig globális intézményként. Mert nem az a döntő, hogy egyes Opus Dei-tagoknak milyen befolyásuk van az egyházban vagy valamelyik államban, hanem az, hogy a szervezet globálisan cselekszik, s ennek egyházpolitikai, sőt társadalompolitikai következményei is vannak. Érdeklődése ezért egyre inkább a vatikáni hatóságokra, az államok feletti szervezetekre és a világméretű kapitalizmusban elfoglalt kulcsfunkciókra irányul.

6. Így tekintve a dolgot, az Opus Dei vallási súlya nem annyira az alapítói szándékhoz, a „laikus lelkeséghez” kapcsolódik. El kell ismerni, a szervezet még mindig képviseli ezt a pozitív célt. Egy megváltozott egyház későbbi nemzedékei talán majd elgondolkoznak ezen a kezdeményezésen. De 75 évvel alapítása után az Opus Dei elsősorban a katolikus egyház teológiai, politikai és intézményi egyirányúsításának eszközeként jelenik meg – ennek minden negatív következményével az egyes hívőkre, de a saját hitelére nézve is.

Peter Hertel

A szerző az Opus Dei egyik legjobb ismerője. A cikkében foglalt állítások alátámasztása megtalálható nem rég megjelent, Schleichende Übernahme. Josémariá Escrivá, sein Opus Dei und die Macht im Vatikan c. művében (Publik-Forum Verlag, 2003). (Josémariá Escrivá gyors szentté avatásáról 2003. áprilisi számunk 14-16. oldalán írtunk.)

Forrás: Publik-Forum, 2003/17